

A folyosóra mentem, ahol csak az előbbi férfit láttam, de nem szólítottam meg. Az a kézmozdulat, ahogyan kezét az orrára tette, kissé zavart. Olyanokat akartam megszólítani, akik szimpatikusabbak.

Az udvarra mentem. Hatalmas területet láttam magam előtt, mely részben kőfallal, részben épületekkel volt szegélyezve. A vége nem is látszott ide. A háttérben egy helyütt domb emelkedett bokrokkal benőve, egyébként óriási, fűvel és fákkal borított terület volt, néhol utakkal és néhány paddal. Szép, napos idő volt, sokan jártak. Itt láttam először embereket csoportokban. Ruhájuk többé-kevésbé szintén rozoga állapotban volt, amit akkor a hinek szűkmarkúságának tulajdonítottam.

Az egyik fa alatt egy ember az asztalra vizespoharakat állígtattott, több-kevesebb vizet öntött beléjük, és egy dalt vert ki rajtuk. A többiek körülállták, énekeltek és – *nevettek!*

A szörnyű sivatag után ez valóságos üdülés volt számomra. Örömprepsve futottam hozzájuk. Hát mégis!

Az egyiket megfogtam.

– Gulliver vagyok! – mondtam felszabadultan mosolyogva, és kezemet nyújtottam.

– *Pricc-prucc!* – mondta az, és mutatóujját orrára tette.

Ilyen szavakat nem ismertem, és ilyesmi elő sem fordulhatott a hin nyelvben, ahol sem az „r” betű nem létezik, sem két mássalhangzó nem következik egymás után.

A hideg borzalom futott végig rajtam. Tehát mégis örült! Pedig az előbb olyan rendesnek látszott! Most mit tegyek? Ha elfutok, esetleg felbőszül. Az pedig, zavaromat látva, minden átmenet nélkül nevetni kezdett.

A hisztérikus kacagás megfagyasztotta ereimben a vért, és reszketve néztem a kapu felé, amely azonban visszavonhatatlanul bezárult mögöttem hat hónapra.

Zavaromban valami módot kerestem, hogy megnyugtassam. Valami okot, hogy miért szólítottam meg.

– Csak azt akartam kérdezni – mondtam –, hogy mikor fogunk enni?

Annak ajkáról hirtelen lefagyott a mosoly, és hátat fordított. A többiek is megvetően hátat fordítottak.

A pillanatot felhasználva sürgősen kereket oldottam. Egy darabig összevissza nézelődtem, és kerestem az alkalmat, hogy egy rendesebb emberrel szóba álljak, mert mindenképpen meg kellett ismernem furcsa környezetemet.

Azt sem tudtam, mik a veszélyek, és mennyiben vagyok azoknak kitéve.

Magamban súlyos szemrehányást tettem Zatomonnak, hogy így, egyetlen tájékoztató szó nélkül behoztak. Bár az is igaz, hogy ha itt tényleg lelkes emberek is élnek, úgysem tudtak volna felvilágosítást adni.

Beláttam, hogy a magam erejére vagyok utalva, és mindenáron meg kell valamit tudnom felőlük.

Egy padon valaki könyvet olvasott. Rövid tétovázás után megszólítottam:

– Zavarlak, ha kérdezlek?

Az ujját az orrára téve azt mondta:

– Pricc-prucc! – és mosolygott.

Tehát ez is. Térdeim összeverődtek. Tanácstalanul álltam.

Annak ajkáról is lefagyott a mosoly, és elfordult.

Pedig muszáj beszélnem velük, hiszen semmit sem tudok, és a legnagyobb bizonytalanságnak vagyok kitéve.

– Engem most hoztak ide – szóltam kérlelve. – Ismeretlen vagyok. Kérlek, hogy felelj nekem!

Erre hirtelen megenyhülve fordult hozzám.

– Á! Nem tudtam. Akkor persze más az eset. Minden *kvari*. Értem. Tehát megtanítalak. Pricc-prucc, az *belki*.

– Micsoda? – rökönödtem meg.

– Belki – felelte a legnagyobb lelki nyugalommal, míg én a menekülést kerestem. – Te persze ezt nem érted, mert nem tudod, hogy mi a *ketni*.

– Ketni?!

– Ketni. Ha azt mondják, pricc-prucc, azt neked vissza kell mondanod, és az ujjadat az orrodra tenni, mert nálunk ez a *belki*.

Ha ezt nem teszed, nem viselkedsz ketni módon, és persze hogy enoálnak miattad.

– Enoálnak?!

– Na hallod?! Még ne is enoáljanak, ha valaki nem viselkedik ketni módon?!

– Persze, persze – mondtam csillapítóan. – És az mi?

– Ja, igaz, ezt sem tudod. Hát, ahogy én a könyvbe visszabújtam, az mutatta, hogy belül enoáltam miattad. Vigyázz, mert annak is kiteheted magadat, hogy megütnek, ha nem vagy ketni.

– Ha nem mondom, hogy pricc-prucc?

– Persze! Mít csodálkozol ezen?

– És ha azt mondom, hogy pricc-prucc?

– Akkor mosolyognak, és megvakarják a farodat, mire te visszavakarod az övékét. Ez jelzi, hogy nem enoáltok egymás miatt, és mindketten ketni vagytok.

– Hát ez hülyeség! – mondtam felcsattanva.

Az összevonta szemöldökét.

– Vigyázz, ne beszélj így a ketniről, mert a legnagyobb enoának lehetsz kitevé. Én kvarálok viselkedésedet, mert most jöttél, de tanuld meg a ketnit, ami minket a kinti *bivak* tömeg fölé emel.

– Bivak?!

– Bivak. Mert úgy viselkednek, mint egy bivak. Ha mi belki-zünk nekik, oda se figyelnek, sőt ha a farukat megvakarjuk, hülyén bámulnak ránk. Mind hülye. Egytől egyig! És fogalmuk sincs a ketniről.

Ezzel a faromat megvakarta, és nekem vissza kellett vakarni, hogy ép elmémet bebizonyítsam! Lassan ráébredtem a szörnyű valóságra.

Az olvasó bizonyára bosszankodik a sok behin szó miatt, és hanyagsággal, esetleg nagyképű hivalkodással vádol, hogy nem közlöm ezeket mindjárt angol fordításban. Azért már most meg kell jegyezni, hogy a le nem fordított szavaknak nincs megfelelőjük az angol nyelvben. Olyan speciális rögeszméket jelölnek, amik nálunk egyszerűen nem léteznek.

Magyarázatul képzelje el az olvasó, hogy valaki az ujját megsúrja, elkapja, és a szájába veszi! Ennek a mozdulatnak van rendes angol neve: fájdalom. De ha valaki az ujját minden józan ok

nélkül az orrára teszi, és azt belkinek nevezi, hogyan fordítsam azt le hazám józan polgárainak nyelvére?

Most egy másik ember közeledett a pad felé. Különös figura volt az istenadta. Térde fölött láncra kötve egy-egy nehéz rézkocka lógott, amely minden lépésnél fájdalmasan nekiütközött lábszárának, ami miatt csak igen lassan lépegethetett. Sajnáltam szegényt.

Ismerősöm hirtelen felugrott, jobb lábát kezébe kapta, és fájdalmas arccal jajgatta feléje:

– *Vaké! Vaké!*

Az megállt, és végtelen komoly grimaszt vágva megrázta lábán a rézkockákat, majd mosolyogva kérdezte:

– Hogy nő az orrod, *kaleb*?

– *Vakszi*, egyre.

Ebből láttam, hogy a lábfogás és a vaké nem fájdalom kifejezése volt, hanem valami újabb örülség. Hogy bivaknak ne nézzenek, felugrottam, és ujjamat az orromra téve azt mondtam a jövevénynek:

– *Pricc-prucc!*

Mély és neheztelő pillantást kaptam válaszul. Ismerősöm ijedt zavarral bökött oldalba, mire én még jobban megzavarodva megvakartam a rézkockás farát.

A rézkockás erre megvetően nézett végig rajtam, tovább akart menni, de ismerősöm eléje ugrott, és jobb tenyerét a fejére téve könnyörögve magyarázta:

– *Elak betik!* Ó, kvari e bivak számára! Most jött az értéktelen, és nem tudja, mi a ketni.

A rézkockás lényegesen megenyhült, barátságos mosollyal megfogta ismerősöm orrát, majd az enyémet is.

– Az más – mondta kegyesen. – Hogy nő az orrod, *kaleb*?

Hülyén bámultam, azt akartam mondani, hogy nem nő, de ismerősöm megint oldalba bökött, tehát inkább hallgattam. A jövevény eltávozott, ismerősöm pedig jobb lába fejét újra kezébe kapva vaké-vakét jajgatott és üvöltött, hogy már segíteni akartam neki, de eltolt.

Szemem-szám tátva maradt, lábam a földbe gyökerezett.

Mikor a rézkockás jó messze járt, felém fordult, és dühösen támadt rám.

– Hogy mondhattál pricc-pruccot egy betiknek, te bivak?!
– Hát nem te mondtad?! – hebegtem.
– De egy betiknek! Nem láttad a lábán a *bileveket*?
– A rézkockákat?
– Az nem rézkocka, azok bilevek!
– Hát nem rézből vannak?
– Hát... – mondta szorongva – talán, ha úgy vesszük, abból volnának, de azt nem szabad így mondani.
– És miért nem, ha abból vannak? – csattantam fel.
– Mert tudd meg, hogy nem abból vannak! – kiáltotta. – Az nem anyagból van, az *aneba*! Arra nem szabad azt mondani, hogy anyag, mert az a *bikru* létének anyagszerű tünete, és még gondolkozni sem szabad róla, hogy anyag-e vagy sem.

Fogalmam sem volt, hogy mi az aneba meg bikru, de hogy a kocka anyag volt, az bizonyos. De micsoda örültség kell hozzá, tagadni azt, amit mindenki saját szemével lát?!

Már most előrebocsátom, hogy soha senki sem mondta anyagnak a bileveket. Láttam egy ízben egy lakatost, aki éppen egy pár bilevet csiszolt fényesre, és az is meg volt győződve, hogy a kezében voltaképpen semmi sincs, jobban mondva a bikru létének anyagszerű tünete van, mit sem látni, sem tapintani nem lehet, bár ott volt a kezében, és javában tapintotta.

Ezekre a szavakra újra elfogott a félelem. Látszólag nyugodtan kérdeztem:

– Akkor mi a bilev?
– Azt jelzi, hogy az ember betik.
– Mi az, hogy betik? Mit csinál a betik?
– Semmit! Betik! És a betik elak! Érted? Egy elaknál pedig nem pricc-prucc a belki, hanem, ahogy én csináltam: lábadat kézbe kapod és jajgatsz: „Vaké! Vaké!” Jelül annak, hogy fáj a lábad, mert nem viselhetsz rajta bileveket.

– Azért fáj, mert nem viselek? – Végleg megzavarodtam. – Akkor fájna, ha viselnék!

– Psz! – mondta ijedten körülnézve. – Ilyeneket nem szabad mondani!